

Møre og Romsdal
fylkeskommune

***PPT for vidaregåande opplæring i
Møre og Romsdal***

***Rutinar og prosedyrar
Saksbehandling ved sakkunnig arbeid
Samhandling mellom PPT og skolane***

Revidert november 2011

Bakgrunn

Bakgrunnen for utarbeiding av dette dokumentet er fleirsidig:

- behov for kvalitetssikring av rutinar og prosedyrar i forhold til det sakkunnige arbeidet generelt
- behov for å setje fokus på forholdet mellom tilpassa opplæring og spesialundervisning og samarbeidet mellom skolane og PPT i ”førtilvisings-fasen”
- behov for utarbeiding av dokumentmalar for det sakkunnige arbeidet
- behov for kvalitetssikring i forhold til å oppfylle skoleeigars forpliktingar i § 13-10 om ansvarsomfang i Opplæringslova

Gjennom ein slik gjennomgang ønskjer vi å oppnå

1. Større likskap i handsaminga av saker knytt til vidaregåande opplæring. Dette dreier seg mellom anna om rettstryggleiken til elevar, lærlingar og lærekandidatar.
2. Større grad av fokus på skolen si rolle før formell tilvising til PPT. Det er eit viktig prinsipp at det er skolen som skal eige kunnskap og kompetanse på grunnleggjande problematikk i forhold til tilpassa opplæring. Dette kan ein m.a. oppnå ved at skolen skal utføre grunnleggjande kartlegging og prøve ut tiltak før PPT ”tar saka”. Dette vil også vere effektiv utnytting av PPT sin kompetanse og tid. I utprøvningsfasen bør dialog mellom skolen og PPT vere ei arbeidsform.
3. Større grad av likskap og kunnskap internt i PPT for vidaregåande opplæring som ledd i kvalitetssikring av systemet rundt brukarane (elevar, lærlingar og lærekandidatar).

I *Håndbok for PP-tjenesten i Oslo og Akershus* blir det sagt slik på side 6:

- ”Bedre rutinene i PP-tjenesten ved mer lik praksis og felles standarder
- Legge forholdene til rette for en likeverdig behandling
- Øke bevisstheten i skoleverket om rettigheter og saksgang (forvaltningsaspektet)
- Sikre kvaliteten på det fagarbeidet som gjøres i PP-tjenesten og i skolen”

Vi viser også til samrøystes vedtak i Utdanningsutvalet - 04.02.2009 i sak 5/09 A der Utdanningsutvalet m.a. ber om at

”Det blir utarbeidd eit felles system for prosedyrar og saksgang for elevar med særskilte behov i vidaregåande opplæring.

Det blir sett ned ei gruppe som arbeider med test og kartleggingsmateriell for elevar i vidaregåande opplæring.”

Dette dokumentet tar for seg rutinar og prosedyrar, det sakkunnige arbeidet og samhandling mellom PPT og skolane før- og i den sakkunnige prosessen.

Dokumentet er blitt til i ein prosess mellom PPT-koordinator og ulike faggrupperingar internt på Utdanningsavdelinga og i PPT. Det førebuande arbeidet vart gjort i ei referansegruppe beståande av 4 PPT-leiarar og PPT-koordinator.

Molde juli 2009

Anne Cathrine Røgeberg

Innhald

Del 1

- Krav i opplæringslova - PPT sine oppgåver, tilpassa opplæring og rett til spesialundervisning side 4 – 5
- Likeverdig og tilpassa opplæring - inkluderingsomgrepet – spesialundervisning side 6

Del 2

- Førtilvisingsfasen – skolen og PPT sitt ansvar side 7
- Fasar i PPT sitt arbeid etter tilvising side 10

Del 3

- Kartlegging av grunnleggjande dugleik – eit fagleg innspel i forhold til arbeidsmåtar og bruk av resultat side 10 – 12

Del 4

- Det sakkunnige arbeidet – lov og forskrift med meir side 14 – 17
- Det sakkunnige arbeidet i søknadsprosessen side 18 – 20
- Tøndergård skole – ansvar for oppfølging av elevar side 21

Del 5

- Vedlegg** side 22 - 38

Del 1

Krav i opplæringslova – PPT sine oppgaver, tilpassa opplæring og rett til spesialundervisning:

§ 5-6. Pedagogisk-psykologisk teneste

Kvar kommune og kvar fylkeskommune skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste. Den pedagogisk-psykologiske tenesta i ein kommune kan organiserast i samarbeid med andre kommunar eller med fylkeskommunen.

Tenesta skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal sørge for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering der lova krev det. Departementet kan gi forskrifter om dei andre oppgåvene til tenesta.

§ 5-1. Rett til spesialundervisning

Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet har rett til spesialundervisning.

I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal ha eit slikt innhald at det samla tilbodet kan gi eleven eit forsvarleg utbytte av opplæringa i forhold til andre elevar og i forhold til dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven. Elevar som får spesialundervisning, skal ha same totale undervisningstimetal som gjeld andre elevar, jf. § 2-2 og § 3-2.

§ 1-3. Tilpassa opplæring

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.

Føyd til med lov 20 juni 2008 nr. 48 (i kraft 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), tidlegare § 1-3 vart ny § 1-5.

§ 4-2. Særlege rettar og plikter for lærlingen og lærekandidaten

Lærlingen og lærekandidaten har rett til opplæring i samsvar med lærekontrakten og opplæringskontrakten.

Lærlingen og lærekandidaten er arbeidstakarar i den bedrifta dei har teikna arbeidsavtale med og er plasserte i, med dei rettane og pliktene som følgjer av lover og tariffavtalar. Der lærlingar og lærekandidatar har teikna både arbeidsavtale og lærekontrakt eller opplæringskontrakt med same part, kan arbeidsavtalen likevel ikkje hevast utan at lærekontrakten eller opplæringskontrakten kan hevast etter § 4-5 tredje leddet og § 4-6 siste leddet.

Når læretida etter kontrakten er over, eller når kontrakten blir heva etter § 4-6, fell også arbeidsavtalen bort. Dersom lærlingen eller lærekandidaten skal halde fram i bedrifta, må ein ny arbeidsavtale inngåast.

Lærlingar og læreandidatar skal ha same tilgang på pedagogisk-psykologisk teneste som elevar i vidaregåande skole.

Læreandidatar som ikkje har eller ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning etter kapittel 5. For slik opplæring gjeld § 5-1, bortsett frå andre leddet siste setning, §§ 5-3, 5-4, 5-5 og 5-6 tilsvarande.

Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (i kraft 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (i kraft 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

Dokument som er nytta som bakgrunnsinformasjon er:

”Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, Utdanningsdirektoratet 2009.”Håndbok for PP – tjenesten”, Læringscenteret 2001.
”Håndbok for PP – tjenesten i Oslo – og Akershus, Retten til spesialundervisning ved sakkunnighetsarbeid.”

Dei følgjande dokumenta i dette heftet vil på ulike måtar ta i vare begge PPT sine hovudoppdrag: retten til spesialundervisning og forhold knytt til tilpassa opplæring.

Likeverdig og tilpassa opplæring – inkluderingsomgrepet - spesialundervisning

Det er visse grunnleggjande prinsipp som er gjennomgåande for all læringsverksemd i norsk skole, nemlig prinsippa om likeverdig og tilpassa opplæring i ein inkluderande skole. I tillegg kjem den lovfesta retten til spesialundervisning. I det følgjande blir desse prinsippa refererte slik dei kjem fram i skrivet ”Likeverdig opplæring – eit bidrag til å forstå sentrale begrep”, Oslo, Utdanningsdirektoratet, 2007:

”Likeverdig opplæring – handler om å gi alle like muligheter til opplæring uavhengig av evner og forutsetninger, alder, kjønn, hudfarge, sosial bakgrunn, seksuell orientering, religiøs eller etnisk tilhørighet, bosted, familiens utdanning eller hjemmets økonomi. Likeverdig opplæring må derfor forstås både på systemplanet i et nasjonalt perspektiv med utgangspunkt i lov og forskrifter med læreplaner, og på individplanet for en opplæring tilpasset den enkeltes evner og forutsetninger.

Inkluderende opplæring – innebærer at alle tar del i fellesskapet på en likeverdig måte – faglig, sosialt og kulturelt. Det stiller krav til lærestedet og hver enkelt persons evne til å bygge gode relasjoner med utgangspunkt i menneskers egenart og likeverd. Inkludering er både en prosess og et mål, og dreier seg om hvordan lærestedet kan møte individets forutsetninger og behov på best mulig måte. Dette krever tilrettelegging for mangfoldet og endringer i tilbudet, slik at den enkelte deltar mer og har større utbytte av å delta i fellesskapet.

Tilpasset opplæring – er en plikt for skoleeier, opplæringsstedets ledelse og personale til å gi en god og forsvarlig opplæring ut fra den enkeltes evner og forutsetninger. Tilpasset opplæring innebærer blant annet valg av metoder, lærestoff og organisering for å sikre at den enkelte utvikler grunnleggende ferdigheter og når kompetansemålene. Dette forutsetter at opplærings situasjonen tilrettelegges på individ- og gruppenivå. Tilpasset opplæring innebærer ikke at all opplæring individualiseres, men at alle sider av læringsmiljøet tar hensyn til variasjoner hos dem som får opplæringen.

Spesialundervisning – er en rettighet etter opplæringsloven som skal sikre en tilpasset og likeverdig opplæring for personer som ikke har, eller som ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen. Mens tilpasset opplæring er for alle, er retten til spesialundervisning knyttet til et enkeltvedtak basert på sakkunnig vurdering. Vedtaket skal være så klart og fullstendig at det ikke er tvil om opplæringstilbudets omfang, organisering og innhold. Alle som får spesialundervisning, skal ha en individuell opplæringsplan.”

Del 2

Førtilvisingsfasen – skolen og PPT sitt ansvar.

Følgjande utdrag frå “Spesialundervisning, Veileder til opplæringsloven, Utdanningsdirektoratet 2009” definerer krav til skole og PPT sin medverknad i førtilvisingsfasen:

Om skolens plikt til å vurdere elevens læringsutbytte:

“En sak om hvorvidt eleven har rett til spesialundervisning etter opplæringsloven § 5-1 starter med at noen har mistanke om at en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I noen tilfeller kan det være foreldrene eller eleven selv som får en mistanke om dette, og krever at skolen gjennomfører de nødvendige undersøkelsene, jf. nedenfor. Ofte er det imidlertid en lærer som først opplever «bekymring» for en elevs trivsel, utvikling og læring. Det kan da være naturlig å drøfte slike bekymringer med kolleger, rektor eller med skolens spesialpedagogiske team eller den ved skolen som har særlig ansvar for spesialundervisningen. Det kan også være naturlig å ta opp slike bekymringer med eleven selv og/eller foreldrene.” (Veilederen 2009, s.46)

“Skolen bør vurdere både individfaktorer og systemfaktorer før det foretas en eventuell tilmelding til PP-tjenesten. Det må være en felles forståelse på skolen om at en del av kartleggingen av elevens behov kan gjøres av læreren/lærerne ved skolen. Det må være kjent hva slags kartlegging dette kan være, og hvor materiellet er tilgjengelig. Resultatet av kartleggingen skal oppsummeres og inngå i den pedagogiske rapporten som eventuelt sendes til PP-tjenesten. Den pedagogiske rapporten tjener også som dokumentasjon på hva som er gjort fra skolen sin side. Dette gjelder blant annet tilpasning av opplæringen”. (Veilederen 2009, s.46)

“Foruten en formell tilmelding fra skoleeier/skolen til PP-tjenesten vil det, avhengig av sakens natur, være naturlig med mer uformell kontakt og dialog mellom skolen og PP-tjenesten. Dette gjelder både som ledd i skolens generelle tilrettelegging av opplæringstilbudet og som ledd i PP-tjenestens systemrettede arbeid.” (Veilederen 2009, s.46)

Med bakgrunn i desse føringane har Utdanningsavdelinga utarbeidd eit flytskjema som tar i vare dei krava som er stilte i nemnde føringar. Slik arbeidsmåte gir fagleg utvikling for skolen og den einskilde lærar fordi ein må vere løysingsorientert på eigen arena før PPT blir ein formell part. Dette fører til refleksjon og kompetanseheving i fagmiljøa på skolen. Tilpassa opplæring blir eit tema.

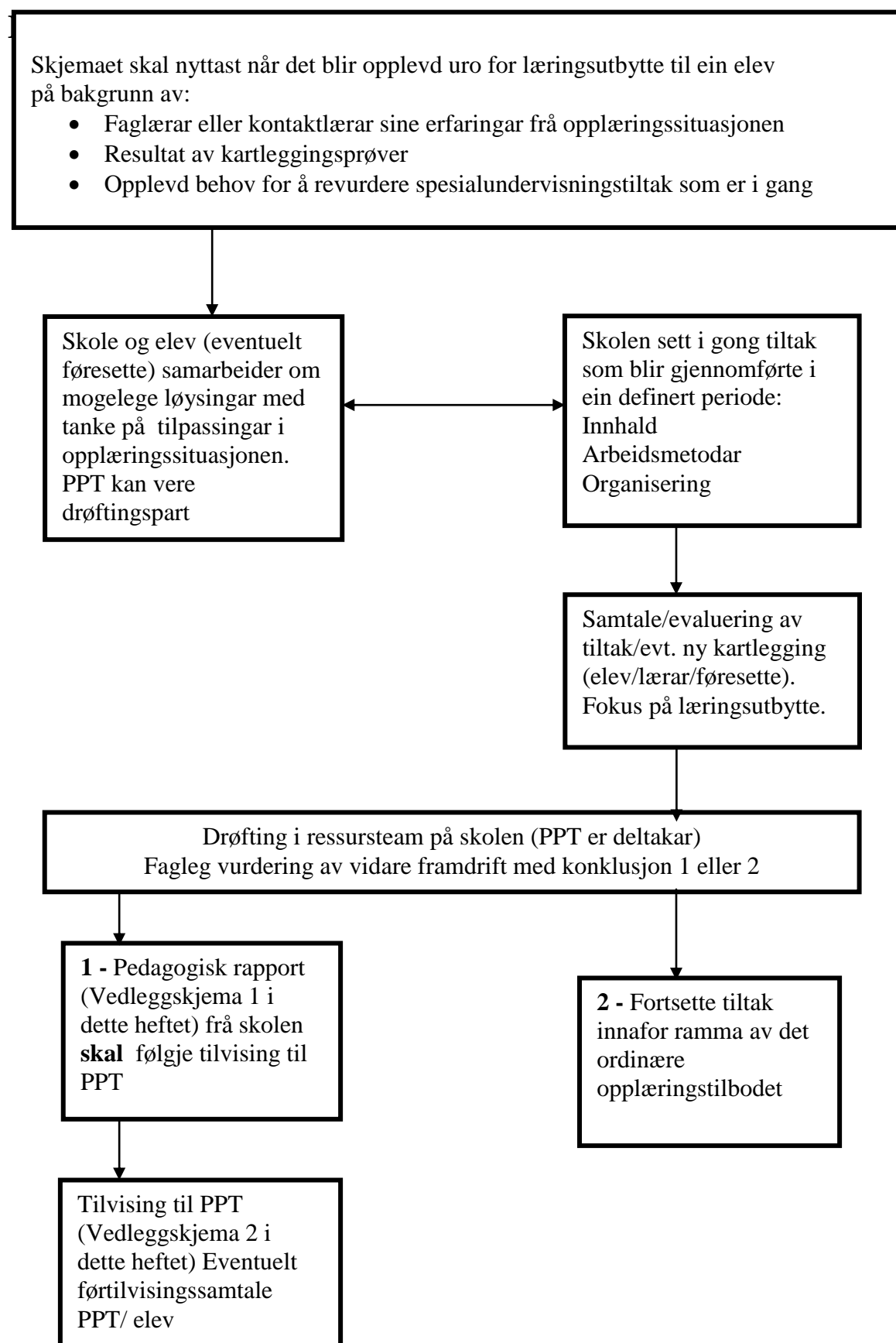
I denne fasen kan PPT vere i dialog med skolen som ein meir uformell drøftingspart dersom dette er ei tenleg samarbeidsform. Slikt samarbeid vil føre til at PPT får betre innsikt i skolen sitt “indre liv” og læringsmiljø, ei innsikt som PPT har bruk for i det sakkyndige arbeidet og i samarbeidet med skolen generelt. Arbeidsmåten fremjer kunnskap og kompetanse både for skolen og for PPT.

Det blir i tillegg vist til kapittel 6 i “Veilederen”

På neste side blir saksgangen i førtilvisingsfasen illustrert ved hjelp av eit “flytskjema”.

Flytskjema

Rutinar i førtilvisingsfasen – vurdering av læringsutbytte

Bruk av “flytskjemaet” – eit krav og ein arbeidsmåte

Kva oppnår vi ved bruk av “flytskjemaet”?

Ei oppsummering:

- Eleven får ei oppfølging som tener læringsarbeidet
- Skolen aukar sin kompetanse på kartlegging/korleis tolke og bruke resultat i læringsarbeidet
- Skolen aukar sin kompetanse på tilpassa opplæring
- PPT blir ein medspelar i prosessen som styrkar organisasjonskunnskapen
- PPT får eit breiare grunnlag for vidare arbeid med eleven og kan nytte sin fagkunnskap på ein betre måte
- Den sakkunnige vurderinga blir meir presis
- Enkeltvedtaket blir tydelegare

Og ikkje minst:

Ansvarsfordelinga mellom skole og PPT blir tydelegare samtidig som rommet for samarbeid undervegs kan bli større. Dette fører til kompetanseheving for begge partar.

NB

Flytskjemaet og arbeidsmåten skal nyttast som forarbeid til alle nye tilmeldingar til PPT. Dette er eit krav i sentrale føringar (“Veilederen” frå Utdanningsdirektoratet) - og eit krav frå Møre og Romsdal fylkeskommune som skoleeigar

Fasar i PPT sitt arbeid etter mottatt tilvising

Informasjonsinnhenting i tillegg til det som følger tilvisinga - eksempelvis <ul style="list-style-type: none">
○ Informasjonsinnhenting frå andre instansar
○ Møter med elev/foreldre/skole – avtale om vidare arbeid
Observasjon Testing/ kartlegging
Skriftlig rapportering knytt til resultat av kartlegging med fokus på eleven sine behov Munnleg tilbakemelding til elev/foreldre/skole – konsekvensar for læringsarbeidet – avtale om vidare arbeid – behov for spesialundervisning/utarbeiding av sakkunnig vurdering?
Utarbeiding av sakkyndig vurdering
Skolen følgjer sine rutinar fram mot enkeltvedtak Tiltak blir sett i gong
PPT si formelle rolle i vidare arbeid knytt til eleven blir vurdert (deltaking i ansvarsgrupper/samarbeidsmøter, oppfølging av eleven i skolen, kontakt med andre instansar, skole/elev kontaktar PPT ved behov)

Del 3

Kartlegging av grunnleggjande dugleik– eit fagleg innspel i forhold til arbeidsmåtar og bruk av resultat.

Innleiande merknad

Denne delen er å sjå på som eit forslag til prosedyre og arbeidsmåte. Her må skolane drøfte og finne sin eigen arbeidsmåte, som skole, og saman med PPT. Vidare drøftingar om temaet bør gå føre seg i t.d. ressursteam på den einskilde skole. Nokre hovudretningslinjer er likevel på sin plass å trekke. Kartlegging av grunnleggjande dugleik har vore tema i regionsmøta og i rektormøtet.

Obligatorisk kartlegging – korleis nytte kartleggingsresultat i norsk, matematikk og engelsk på vg1 nivå? Skolen sitt ansvar - PPT si rolle og ansvar.

Mål: tilrettelegging /tilpassa opplæring i tråd med føresetnader, læringsmål og vurdering for læring som fremjar læringsutbytte og auka gjennomføring.

2 aktuelle utdrag frå stortingsmeldingar:

”Stortingsmelding 16 (2006-2007) ...og ingen stod igjen, s. 77

Vurdering, tilbakemelding og målrettet oppfølging av elevenes læringsutvikling og læringsutbytte må etter departementets oppfatning prioriteres høyt i hele grunnopplæringen. Alle elever, lærlinger og lærekandidater har behov for informasjon om og vurdering av sin læringsutvikling for å motiveres til innsats. De må gis en klar forståelse av de forventningene som stilles og gis muligheter til å bli bevisst og utvikle sine egne ambisjoner, uavhengig av familiebakgrunn. Kontinuerlig vurdering og tilbakemeldinger gir gode resultater i form av økt læringsutbytte, spesielt for elever med svake faglige ferdigheter. Kunnskap om elevenes læringsutbytte, fra tidlig i opplæringsløpet, er avgjørende for at skolen skal kunne gi opplæring tilpasset den enkelte elev. Skoleledelsen har behov for informasjon om utviklingen i skolens resultater for å kunne målrette skolens utviklingsarbeid.”

Stortingsmelding 31 (2007-2008), Kvalitet for læring s. 62/63:

”Departementet vil også innføre obligatoriske kartleggingsprøver i lesing og regning ved starten på 1. trinn i videregående opplæring. Regneprøvene kan første gang gjennomføres høsten 2009, mens leseprøvene vil være ferdig til høsten 2010. Disse prøvene skal avdekke hvilke elever som har særskilte problemer og som trenger spesiell oppfølging. Dette vil gi skolene muligheten til å fange opp elever med særskilte utfordringer tidlig og være med på å forebygge at elever avbryter videregående opplæring fordi de har for svake grunnleggende ferdigheter til å følge med i fagene.

Kartleggingsprøver skal først og fremst brukes av lærerne for å identifisere elever med særskilte utfordringer slik at disse kan få ekstra oppfølging. Aggregerte resultater fra prøvene kan også benyttes av rektorer og skoleeiere til å prioritere områder for utvikling og i resultatoppfølgingen.”

Kartlegging av grunnleggjande dugleik

Kartlegging av grunnleggjande dugleik i rekning og lesing er innført for alle elevar i vidaregåande opplæring etter skolestart på Vg1. Kartlegginga er administrert og utarbeidd av Utdanningsdirektoratet. Prøven i rekning vart gjennomført første gong hausten 2010, i lesing hausten 2011. I tillegg er det utarbeidd ei frivillig prøve i engelsk. Saman med

retteiingsmateriellet til prøvene vil resultatet av kartleggingsprøvene være eit nyttig verkty for å sette i gong tiltak for elevar som har behov for ekstra oppfølging.”

Udir.no - Kartleggingsprøver videregående opplæring

Utdanningsavdelinga har gjennomført ei spørjeundersøking i skolane om erfaringar frå kartlegginga i rekning hausten 2009, samt ei vurdering av praksis for oppfølging på skolane. Det vil bli arbeidd vidare med dette.

Korleis nytte resultatata frå kartleggingsprøvene til beste for elevane si læring?

Grunnleggjande føresetnad: Alle skolane skal ha eit system som er tydeleg i forhold til bruken av kartleggingsresultata, eit system som fremjar tilpassa opplæring og tenlege tilretteleggingstiltak og som har fokus på elevane sitt læringsutbytte.

Skjematisk framstilling av moglege arbeidsmåtar

Skolen sitt ansvar og rolle	PPT sitt ansvar og rolle
Gjennomføre kartlegging – leiinga skal vere tydeleg på forventningar til bruken av kartleggingsresultata	PPT bør vere drøftingspart
Vurdere resultatata i team – drøfte generelle tiltak for gruppa (auka kompetanse/tilpassa opplæring). Leiinga si rolle?	PPT bør vere drøftingspart med tanke på å danne seg eit heilskapleg bilete (auka kompetanse/tilpassa opplæring)
Vurdere resultatata i faggrupper – drøfte generelle fagrelaterte tiltak for gruppa (auka kompetanse på tilpassa opplæring). Leiinga si rolle?	PPT bør vere drøftingspart med tanke på å danne seg eit heilskapleg bilete (auka kompetanse tilpassa opplæring)
Kva for elevar har behov for spesielle tiltak i tillegg til dei generelle?	PPT skal vere drøftingspart
Igangsetting av tiltak – Tilrettelegging/tilpassa opplæring	
Vurdering av effekt av tiltak – drøfting i ressursteam – eventuell ny kartlegging av enkeltelevar.	PPT skal vere samarbeidspart
Eventuell utarbeiding av pedagogisk rapport for enkeltelevar – (større behov/spesialundervisning?)	PPT kan vere drøftingspart
Skolen kan vere part under samtalen	PPT gjennomfører ved behov førtilvisingssamtale med eleven
Eventuell tilvising PPT – skolen retteleier eleven i forhold til skjema. Foreldre/føresette informerast.	

Kommentarar:

Nødvendig kontakt med elevane i alle fasar må bli vurderte undervegs.

Ved systematisk arbeid på feltet vil både skole og PPT auke kunnskap om tilpassa opplæring, tiltak som kan rettast mot heile gruppa og meir spesifikke tiltak mot einskild elevar.

Kompetanse på kartlegging og testmateriell

Det er eit mål at skolane skal ha kompetanse på enkle kartleggingsmateriell ut over dei obligatoriske kartleggingsprøvene. Nokre skolar har slik kompetanse.

Aktuelle arbeidsreiskap:

Kartleggeren, rådgiveren elektronisk reiskap

Carlstens leseprøve for vgo i norsk

M – prøvene for 10 årstrinn

Namngitte personar i skolesystemet må ha ansvar for slikt materiell og kunnskap om bruk og tolking. PPT skal vere med å syte for at nødvendig kompetanse etter kvart blir opparbeidd i skolane.

Del 3 om kartlegging er i stor grad bygd på resultat av drøftingar i arbeidsgruppe oppretta omkring temaet. Gruppa har bestått av 2 repr. frå skolane, Egil Ruud og Dagfinn Fredly, 2 frå PPT, Gro Holmen og Jørgen Wiik og 2 frå utdanningsavdelinga, Kristin G. Vonhein og Anne C Røgeberg.

Del 4

Det sakkunnige arbeidet

Lov og forskrift med meir

Lov

Sakkunnig vurdering etter Opplæringslova § 5 - 3

§ 5-3. Sakkunnig vurdering

Før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om spesialundervisning etter § 5-1 eller vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 5-7, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering av dei særlege behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og kva for opplæringstilbod som bør givast.

Den sakkunnige vurderinga skal blant anna greie ut og ta standpunkt til

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbodet
- Lærevanskar hjå eleven og andre særlege forhold som er viktige for opplæringa
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om ein kan hjelpe på dei vanskane eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbodet
- kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om den sakkunnige vurderinga.

Dersom vedtaket frå kommunen eller fylkeskommunen avvik frå den sakkunnige vurderinga, skal grunngivinga for vedtaket blant anna vise kvifor kommunen eller fylkeskommunen meiner at eleven likevel får eit opplæringstilbod som oppfyller retten etter § 5-1 eller § 5-7.

Om sakkunnig vurdering – så side 53 og vidare i

“**Veileder til opplæringsloven – spesialundervisning**”,
Utdanningsdirektoratet september 2009

Forskrift – Særskilt prioritert

utdanningsprogram

Sakkunnig vurdering og vilkår for inntak til særskilt prioriterte utdanningsprogram i Vg1 for søkjarar med lovfesta rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1

§ 6-18. *Kven som er sakkunnig*

Sakkunnig instans er den pedagogisk-psykologiske tenesta, jf. opplæringslova § 5-6.

§ 6-19. *Den sakkunnige vurderinga*

Den pedagogisk-psykologiske tenesta må sjå til at det ligg føre ei tilstrekkeleg sakkunnig vurdering, jf. § 6-20. Den sakkunnige vurderinga skal gjere greie for

- a) behovet som søkjaren har for spesialundervisning
- b) problema som ligg til grunn for søknaden
- c) føresetnader og moglegheiter som søkjaren har for å meistre dei utdanningsprogramma på vidaregåande trinn 1 han eller ho har søkt, og grunngiving for at den sakkunnige tilrår det særskilt prioriterte utdanningsprogrammet på vidaregåande trinn 1
- d) vurdering av om søkjaren eventuelt har føresetnader for å meistre andre utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 enn det utdanningsprogrammet på vidaregåande trinn 1 som han eller ho har ført opp som sitt primære val
- e) opplysningar om tidlegare tiltak og behov for tiltak i vidaregåande opplæring
- f) utviklingsmoglegheitene for søkjaren i det særskilt prioriterte utdanningsprogrammet på vidaregåande trinn 1 som han eller ho har valt og
- g) om ein reknar med at det kan bli behov for opplæring utover 3 år etter opplæringslova § 3-1 femte ledd.

Fylkeskommunen skal sjå til at den sakkunnige vurderinga er i samsvar med føresegnene i dette kapitlet.

§ 6-20. *Vilkår for inntak til særskilt prioritert utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1*

Vilkår for inntak til eit særskilt prioritert utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 er at søkjaren har rett til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1 første ledd og rett til spesialundervisning etter opplæringslova § 5-1. Søkjaren må dessutan ha behov for spesialundervisning på grunn av ein eller fleire av desse vanskane:

- a) sansedefektar og motoriske defektar
- b) store lærevanskar
- c) emosjonelle eller sosiale problem
- d) store samansette funksjonshemmingar
- e) andre funksjonshemmingar.

Søkjaren har rett til inntak til det særskilt prioriterte utdanningsprogrammet på vidaregåande trinn 1 dersom han eller ho har valt på grunnlag av og i samsvar med den sakkunnige

vurderinga.

§ 6-21. Inntaksrekkefølga

Inntaksinstansen i fylkeskommunen tek inn søkjarar til særskilt prioriterte utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 på grunnlag av den sakkunnige vurderinga.

Når det er innbyrdes konkurranse mellom søkjarar til eit særskilt prioritert utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1, må fylkeskommunen prioritere dei søkjarane som har størst behov.

Vidaregåande opplæring - Utvida rett, Opplæringslova

§ 3-1, 5. ledd

Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak om utvida opplæringstid, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på teiknspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter § 3-12.

“Veilederen” (Udir 2009) s. 89 - 2.7. Rett til vidaregåande opplæring i inntil fem år etter sakkyndig vurdering

Vilkårene for slik utvidet rett er for det første at eleven har rett til spesialundervisning, og at det foreligger en sakkyndig vurdering av elevens særlige behov for opplæring utover tre år, jf. opplæringsloven kapittel 5.³⁹ For det andre må eleven ha behov for mer tid i vidaregåande opplæring. Dette behovet skal vurderes i forhold til de opplæringsmålene som er fastsatt for den enkelte eleven, blant annet i IOP-en etter § 5-5. Kravet er at eleven må ha utbytte av mer vidaregåande opplæring.

Den sakkunnige vurderingen må derfor vurdere og ta stilling til om eleven vil ha utbytte av utvidet tid for å nå opplæringsmålet. Opplæringsmålet trenger ikke være full kompetanse. Retten gjelder heltidsopplæring i inntil to år ekstra.

Om elevar som har rett til utvida tid på bakgrunn av at dei har rett til særskilt språkopplæring, rett til opplæring i og på teiknspråk og rett til opplæring i punktskrift, sjå side 18,

Lærekontrakt med unntak frå den fastsette opplæringsordninga

Veiledning UFD 2004, kap 2.7.3:

Avvikende kontraktsvilkår for lærlinger kan fastsettes i individuell opplæringsplan (opplæringsloven § 5-5). Avviket kan for eksempel være at lærlingen begynner direkte i lære i bedrift uten forutgående obligatorisk grunnkurs og videregående kurs i skole.

Det gis spesielle tilskudd til lærebedrifter for opplæring av lærlinger med særskilte behov. Søknad om denne type tilskudd må vedlegges sakkunnig uttalelse av nyere dato. Sakkunnig instans er i denne sammenheng den pedagogisk-psykologiske tjenesten.

Nb. Vi nytter her teksten frå “veilederen” frå 2004 som har ein meir presis tekst enn ny “veileder”.

Sakkyndig instans – sakkyndig uttale (ikkje knytt til § 5-3 om spesialundervisning) – PPT sitt ansvar, sjå mal 7.

**Sjå også ny” Veileder til opplæringslova om spesialundervisning”
Utdanningsdirektoratet, september 2009, kap 7.**

Lærekandidatar

Lov § 4.2, fjerde ledd

Veiledning UFD 2004, utdrag kap.2.7.4:

Opplæringen for en lærekandidat skal ta utgangspunkt i læreplanen for faget, kandidatens faglige nivå og hans eller hennes ønske om hva opplæringen skal føre fram til. På dette grunnlaget har fylkeskommunen ansvaret for å fastsette en plan for opplæringen for hver enkelt lærekandidat.

Lærekandidater som ikke har, eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det vanlige opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning etter kapittel 5 (opplæringsloven § 4-2 fjerde ledd). For slik undervisning gjelder bestemmelsene i loven om sakkunnig vurdering (opplæringsloven § 5-3), og lærekandidaten har krav på en individuell opplæringsplan (opplæringsloven § 5-5).

Den individuelle opplæringsplanen må utarbeides i samarbeid med bedriften og så langt som mulig ha de samme faglige kravene som læreplanen for faget. Målet for opplæringen omfatter imidlertid ikke alle målene i læreplanen for faget. Utvalget av mål må ta utgangspunkt i læreplanen, i lærekandidatens ønske om hva opplæringen skal føre fram til, og i lærekandidatens faglige nivå.

Nb. Vi nytter her teksten frå “veilederen” frå 2004 som har ein meir presis tekst enn ny “veileder”.

Sakkyndig vurdering etter § 5-3 og

sakkyndig instans – sakkyndig uttale (ikkje knytt til § 5-3 om spesialundervisning) – PPT sitt ansvar, sjå mal 7

**Sjå også ny” Veileder til opplæringslova om spesialundervisning”
Utdanningsdirektoratet, september 2009, kap 7.**

Det sakkunnige arbeidet i søknadsprosessen

Førebuing til innsøking og sakkunnig arbeid i samband med overgang til vidaregåande opplæring.

Seinast i løpet av hausten på 10. årstrinn må grunnskolen informere PPT om elevar som skal søke om inntak til vidaregåande opplæring med behov for spesialundervisning. Dette vil i hovudsak vere elevar som PP -tenesta er godt kjende med.

For elevar med store behov for spesialundervisning og organisatoriske og/eller praktiske tilretteleggingstiltak bør planlegging av overgangen starte tidlegare. Ved slike høve er det viktig å ta kontakt med Utdanningsavdelinga i ein tidleg fase slik at informasjon om behov og dialog om moglege løysingar blir så god som råd.

Ungdomsskolen (avgjevarskole) i samarbeid med PPT for grunnskolen kallar inn mottakarskole og eventuelt ny PPT/nye sakshandsamarar for PPT for vidaregåande opplæring, for utveksling av informasjon om elevar som bør søkast inn med behov for spesialundervisning. I nokre regionar/distrikt kan dette dreie seg om alle elevar med behov for spesialundervisning. I andre distrikt der elevstraumane er meir utføreseielege, må fokus vere på elevar med dei største hjelpebehova.

Det er viktig å merke seg at slik informasjonsutveksling mellom ulike forvaltningsnivå skal skje anonymt så sant det ikkje er innhenta samtykke frå føresette til eleven om at namngitt informasjon kan finne stad.

Om ansvarsdeling mellom PPT for grunnskolen og PPT for vidaregåande opplæring, sjå vedlegg: Brev

PPT og grunnskolen må bli einige om fristar for tilmelding av elevar med behov for nye utgreiingar slik at desse er ferdig i god tid før utarbeiding av sakkunnige vurderingar til 1. februar. Som eit utgangspunkt bør behov for nye utgreiingar vere avdekkja og på plass i løpet av 9. årstrinn så sant det ikkje oppstår nye situasjonar som fører til nye behov.

For elevar som søkjer til Vg2, Vg3, fagopplæring eller er OT ungdom må det på same måten som i grunnskolen bli sett fristar for nye tilmeldingar. Ressursteama på dei vidaregåande skolane der PPT er representert, er ein arena for fastsetting av tidsfristar, drøfting av behov for den enkelte elev m.m.

I utgreiingsfasen inngår møte/ samarbeid med elev, føresette, skole og eventuelle andre instansar som viktige element saman med dei spesifikke karteggingane og testmateriell PPT ser på som nødvendige for at innsikta skal bli god nok. I denne fasen vil både skolen og PPT vere viktige rådgjevarar for elev og føresette.

Til vanleg er det grunnskolane, dei vidaregåande skolane og OT som er innsøkjande instans/hjelpeinstans saman med eleven/føresette. Unntaksvis kan andre instansar vere hjelpeinstans (vaksenopplæringsentre, NAV mfl.) Sakkunnig vurdering frå PPT skal følgje søknaden som vedlegg.

Informasjonsflyt etter inntak

Elevar som blir prioritert inn i inntaket og elevar som blir tatt inn i samband med ordinært inntak.

Mottakar PPT og skole går igjennom søknadene når prioritert inntak er klart i mai, ved skolestart for dei som blir tatt inn i ordinært inntak. Mottakar PPT etterspør fleire opplysningar frå avgjevar PPT dersom ein ser eit behov for slik informasjon.

A-skjemaet med vedlegg kan overførast direkte til ny PPT så sant elev/føresette har gitt samtykke til slik overføring. Sjå underskrift som innbefattar slikt samtykke på A-skjemaet. Dersom andre dokument blir oversendt frå eit PPT kontor til eit anna, er det nødvendig med samtykkeerklæring frå elev/foreldre, sjå vedlegg 3 i dette dokumentet.

Sakkunnige vurderingar (viser og så til vedleggsdokument “Nye rutinar bygd på rundskriv 4 -2009”)

PPT utformar den sakkunnige vurderinga i tråd med gjeldande krav til slik vurdering. For generelle krav til sakkunnige vurderingar viser vi til Opplæringslova § 5-3 og til ”Veileder til opplæringsloven om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning”, Utdanningsdirektoratet september 2009.

I den vidaregåande opplæringa er det visse ”særkrav” til innhald i sakkunnige vurderingar som PPT må ta omsyn til.

1. For elevar som søker om rett til **særskilt prioritert utdanningsprogram** etter forskrift § 6-20, skal sakkunnig vurdering i samsvar med forskrift § 6-19 ligge ved søknaden. Gjeld bare for søknad om inntak til Vg1.
2. **Utvida rett** (Opplæringslova § 3-1, 5 ledd)
  - A.** Elevar med rett til **spesialundervisning** som ikkje har nådd planlagde opplæringsmåla i løpet av tre år, kan søkje om utvida rett (4. eller 5. opplæringsår). Dette skal skje til 1. februar på A-skjema det året søkjaren er elev på Vg3. Sakkunnig vurdering skal grunngi behovet for utvida opplæringstid og vise kva for opplæringsmål eleven ikkje har nådd i løpet av dei første 3 åra i vidaregåande opplæring. Sakkunnig vurdering mal 6 A.
  - B.** Elevar som har hatt særskilt språkopplæring, opplæring i og på teiknspråk eller opplæring i punktskrift som ikkje har nådd planlagde opplæringsmål i løpet av tre år, kan søkje om utvida rett (4. eller 5. opplæringsår) på eige skjema med søknadsfrist 1. mars.
(NB, dersom elevar i ovanfor nemnde kategoriar har rett til spesialundervisning skal mal 6 A nyttast.) Sakkunnig vurdering skal grunngi behovet for utvida opplæringstid og vise kva for opplæringsmål eleven ikkje har nådd i løpet av dei første 3 åra i vidaregåande opplæring. Sakkunnig vurdering mal 6 B.
  - C.** For elevar med rett til spesialundervisning, rett til særskilt språkopplæring, rett til opplæring i og på teiknspråk og rett til opplæring i punktskrift som har full kompetanse som mål kan det søkjast om utvida rett i form av utdanningsprogram/programområde over 2 år. Søknadsfristen er 1. desember (eige skjema). Den sakkunnige vurderinga skal grunngje behovet for utvida rett i form av utdanningsprogram/programområde over 2 år med utgangspunkt i full

måloppnåing/kompetanse for eleven. Det blir vist til Rundskriv 14/11 frå Møre og Romsdal fylkeskommune. Sakkunnig vurdering mal 6 C.

3. For elevar som søker om opplæring i spesialskole, kompetansesenter eller i kommune, må sakkunnig vurdering grunngi dette valet. Hovudregelen er at alle elevar skal ha si opplæring i dei offentlege vidaregåande skolane. Unntaksvis kan andre løysingar vere gjenstand for vurdering.
4. For elevar som søker om skoleplass utafor fylket, må sakkunnig vurdering grunngi kvifor eleven bør få eit opplæringstilbod utafor fylket han/ho er heimehøyrande i. Hovudregelen er at om vi har skoletilbodet her i fylket, kjøper vi ikkje skoleplass i anna fylke.
NB – vi ser at mange av desse elevane ikkje fullfører opplæringa – det å bu på hybel langt heimafrå bør vere gjenstand for drøfting i innsøkingfasen.
5. For elevar som søker om opplæring i bedrift som lærekandidat og som har behov for spesialundervisning skal sakkunnig vurdering utformast i tråd med krav i Opplæringslova § 5-3.
6. For elevar som søker om lærekontrakt/opplæringskontrakt med unntak frå den fastsette opplæringsordninga er det krav om sakkunnig vurdering av nyare dato for at bedrifta skal få spesielle tilskot i opplærings situasjonen. Sakkunnig instans er i denne samanheng den pedagogisk-psykologiske tenesta. Det er utarbeidd eigen mala til slikt bruk..

Oppfølging av det sakkunnige arbeidet

Dersom eleven blir innvilga rett til spesialundervisning kan PPT vere samarbeidspart i utarbeiding av IOP. Denne skal utformast på bakgrunn av sakkunnig vurdering og enkeltvedtak. Dersom eleven får avslag kan PPT vere samarbeidspart for å kome fram til opplæringstiltak som gir god læring for eleven.

NB

Om ansvarsfordeling mellom PP-tenester og skolene, sjå vedlegg brev i dette dokumentet.

“Rutinar bygd på rundskriv 4 – 2009 “Rett til inntak til vidaregåande opplæring og utvidet rett til vidaregåande opplæring m.v.” og delar av kapittel 6 i “veilederen om spesialundervisning” (U.dir september 2009).

Føringane i dette brevet er prøvd ut ved søknad til skoleåret 2011/2012, og vil bli prøvd ut også for skoleåret 2012/2013.

Tøndergård skole

Ansvarsfordeling mellom PPT kontor for elever som får vidaregåande opplæring ved Tøndergård skole

Innleiing

Praksis er at PPT kontoret i heimkommunen til eleven blir kalla inn til ansvarsgruppemøte. Dette er å sjå på som ein tenleg praksis fordi desse elevane etter vidaregåande opplæring vil ha behov for eit tilrettelagt tilbod i heimkommunen.

PPT si rolle i perioden på Tøndergård er å medverke til at opplæringa er i tråd med dei behova for kunnskap eleven har med tanke på å meistre det vaksne livet (bustad/arbeid/fritid) i heimkommunen etter vidaregåande opplæring. Andre kommunale instansar er også aktuelle samarbeidspartar for Tøndergård. Samtidig må vi finne ei tenleg løysing for dei elevane som kjem frå kommunar/PPT kontor utan avtale om tenesteyting til vidaregåande opplæring. Dette gjeld per dato følgjande kommunar/kontor: PPT for Sande og Vanylven, PPT for Sula, PPT for Giske, PPT for Sykkylven og PPT for Sandøy. Desse kontora kan ikkje yte tenester til elevar i vidaregåande opplæring fordi dei ikkje har eit slikt mandat.

PPT for Molde, Aukra, Misund har fylkeskommunalt ansvar for systemperspektivet på Tøndergård ved ei fast ordning.

Rutineoversyn Tøndergård skole:

A – Elevar som kjem frå kommunar der PPT (kommunalt eller interkommunalt kontor)og Møre og Romsdal fylkeskommune har avtale om tenester til vidaregåande opplæring

- “Heime PPT kontoret” følgjer eleven sin faglege utvikling og behov også på Tøndergård, ma gjennom ansvarsgruppemøte.
- Systemansvarleg frå PPT for Aukra, Misund. Molde tar kontakt med heime PPT dersom behov.
- “Heime PPT kontoret” er saman med Tøndergård skole ansvarleg for å sette “tilbakeføring til heimkommunen” etter vidaregåande opplæring på dagsorden tidleg det skoleåret eleven har tilbod på Vg3. (Eleven sine behov for opplæring knytt til framtidig livssituasjon/eventuell søknad om utvida rett/utprøving av arbeidsplass mm). Andre kommunale instansar må inn i samarbeidet.

B – Elevar som kjem frå kommunar der PPT ikkje har avtale med Fylkeskommunen

- Når eleven har starta opplæringa på Tøndergård skole skal søknadsdokumenta sendast til PPT for Aukra, Misund, Molde – samtykke erklæring frå føresette må liggje føre (sjå rbrikk på A-skjemaet. Dette er å sjå på som ei tilmelding til denne PP-tenesta.
- Saksansvarleg ved dette kontoret følgjer eleven si faglege utvikling og behov ma gjennom ansvarsgruppemøte.
- Tøndergård skole i samråd med PPT for Aukra , Misund og Molde er ansvarleg for å trekkje heime PPT/heimekommune inn i planlegging av “tilbakeføring til kommunen” seinast tidleg det skoleåret eleven har tilbod på Vg3.

Del 5

Vedlegg – skjema/ malar/andre dokument

Skjema 1:	Pedagogisk rapport
Skjema 2:	Tilvising til PPT
Skjema 3:	Samtykkeerklæring
Mal 4 – 1A:	Sakkunnig vurdering ved overgang grunnskole vgo
Mal 4 – 2:	Sakkunnig vurdering ved søking til vg2, vg3
Mal 5:	Sakkunnig vurdering for særskilt prioritert utdanningsprogram (vedleggskjema)
Mal 6 A:	Sakkunnig vurdering knytt til søknad om utvida rett (vedleggskjema)
Mal 6 B:	Sakkunnig vurdering knytt til søknad om utvida rett
Mal 6 C:	Sakkunnig vurdering knytt til søknad om utvida rett
Mal 7:	Sakkunnig vurdering i samband med søknad om tilskot til lærebedrifter
Brev:	Om ansvarsfordeling mellom PP-tenester og skolane sitt ansvar

Pedagogisk rapport etter kartlegging og utprøving av tiltak i vidaregåande opplæring

Skole			
Elev		Fødselsdato	
Utdanningsprogram			

Rapporten skal følgje tilvising til PPT.

Bakgrunnsinformasjon Eleven sin tidlegare skolegang (omval, kurs over 2 år osv.) Spesielle forhold som påverkar opplæringa	
Eleven sine ferdigheiter, kunnskap, utviklingspotensiale Sterke sider og interesser Trivsel og motivasjon Generell sosial og fagleg fungering	
Kartleggingsprøver Vg1 (ev. seinare)/anna kartlegging Kva seier prøvene om eleven sine ferdigheiter? Korleis er resultatane vurdert og handsama på skolen ?	
Tiltak som er prøvd ut (endra tilpassa opplæring) Kva for tiltak er prøvd? Organisering av tiltaka? Vurdering av effekt på eleven sitt læringsutbyte	
Skolen sine føresetnader for tilpassa opplæring Gruppestorleik/fleksible løysingar/generelle differensieringstiltak Tilgang på aktuelle læremiddel	
Læraren si vurdering av behov for tilrettelegging ut over det som er prøvd av tilpassingar	

.....
Dato og underskr. kontaktlærer/faglærer

.....
Underskrift rektor

Føresette og elev skal vere informerte om innhaldet i rapporten før denne blir sendt til PPT.

Tilvising til pedagogisk-psykologisk teneste for vidaregåande opplæring

Skjemaet skal nyttast for elevar som har behov for nye vurderingar frå PPT for vgo og
som ikkje allereie er tilvist til PPT

Tilvisinga skal sendast til PPT for:

Skolen/kontaktlærer skal syte for nødvendig hjelp til eleven når skjemaet skal fyllast ut

Namn		Fødselsdato	
Adresse		Postnr. og stad	
Telefon			

Programområde		Kode	
Skole/ bedrift		Kontaktlærer Avd.leiar Instruktør	

Føresette

Namn	Adresse	Postnr.	Stad	Tlf.

Dersom du har minoritetsspråkleg bakgrunn, må du svare på følgjande:

Nasjonalitet   Språk   Behov for tolk? Ja Nei

Dette får eg til:

Dette strevar eg med:

Dette ønskjer eg hjelp til:

Har du hatt kontakt med andre hjelpeinstansar tidlegare? Ja Nei

- PPT
- Barnevern
- BUP
- Sosialteneste
- Andre instansar

Skriv på namn og adresse på instansen:

Følgjande skal leggjast ved tilvisinga:

Pedagogisk rapport frå skolen med kartleggingsresultat og/eller andre vurderingar

Dersom det er gjennomført førtilvisingssamtale med PPT skriv dato:

Eventuelle tilleggsopplysningar frå elev, føresette eller skole:

Eg/vi gir med dette samtykke til utarbeiding av sakkunnig vurdering om rett til spesialundervisning – viser til § 5-3 og § 5-4 i Opplæringslova

Ja Nei

.....
Dato - Underskrift elev

.....
Dato - Underskrift føresette

.....
Dato - Underskrift skolen

Samtykkeerklæring

Skjemaet skal nyttast når eleven har tilhørt ei anna PP-teneste enn den som er knytt til den vidaregåande skolen ungdommen har **starta eit opplæringsløp ved**.

(NB. Søknadsskjemaet (A skjema) for søknad om inntak til vidaregåande opplæring med rett til spesialundervisning med vedlegg kan sendast frå skolen til ny PPT utan samtykkeerklæring . Underskrift på siste side inkluderer samtykke til at A skjema med vedlegg blir sendt ny PPT.)

(namn på vidaregåande skole som ungdommen er elev ved) til

(namn på PPT kontor)

Dersom det er behov for det, kan ny PPT be avgjevar-PPT om fleire opplysningar enn det som følger søknaden om inntak til vidaregåande opplæring.

Bakgrunn for oversending er (sett kryss):

- Behov for ny/meir utgreiing
- Behov for fagleg oppfølging
- Behov for ny sakkunnig vurdering frå PPT
- Andre behov – i tilfelle kva:

.....
Dato - Underskrift elev

.....
Dato - Eventuell underskrift frå foreldre/ føresette

Mal 4 – 1A

Mal for ordinær sakkunnig vurdering ved overgang grunnskole vgo for PPT kontor med gjennomgåande PP-teneste og PPT kontor utan fylkeskommunal avtale

Sakkunnig vurdering av behov for spesialundervisning i vidaregåande opplæring skoleåret /

Den sakkunnige instansen må sjå til at sakkunnig vurdering/dokumentasjon er i samsvar med lovføresegn i opplæringslova § 5-1 og § 5-3. Det blir også vist til opplæringslova § 5-5 og § 5-4

Namn	
Fødselsnr	

PPT har utarbeidd sakkunnig vurdering. Vurderinga er bygd på:

- Samtale med eleven
- Samtale med kontaktlærer/faglærer/observasjon i gruppa
- Kartleggingsprøver/testar
- Opplysningar frå andre faginstansar
- Anna

- Eleven/foreldra er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga; jmf. § 5-4 i Opplæringslova.
- Sett kryss dersom sakkunnig vurdering knytt til søknad om inntak til særskilt prioritert utdanningsprogram, Mal 5, følgjer denne sakkunnige vurderinga.

Denne sakkunnige vurderinga er knytt til inntak til Vg1

1	Eleven sine sterke sider og særskilde utfordringar (lærevanskar/andre vanskar) og behov
2	Tiltak og vurdering av tiltak som har vore sett i verk i opplæringssituasjonen
3	Vurdering av korleis eleven fungerer i opplæringssituasjonen og utbytte av opplæringa
4	Vurdering av eleven sine moglegheiter til å få hjelp for vanskane sine innafor det ordinære opplæringstilbodet
5	Vurdering av realistiske opplæringsmål for eleven (Husk vurdering av sluttkompetanse med eventuell tilråding om avvik frå nasjonal læreplan.)
6	Det blir rådd til følgjande opplæringstilbod (forsvarleg opplæringstilbod): - Innhald - Omfang - Organisering

7	Konklusjon med tilråding om rett til spesialundervisning/ikkje rett til spesialundervisning og usikre moment som kan påverke omfang og organisering når resultatet av inntaket er kjent.

Stad /dato:

.....
Sakkunnig instans/leiar

.....
Saksansvarleg(e)

Merknad - tillegg

Denne sakkunnige vurderinga er utarbeidd av:

Utgreiingsdelen: Saksbehandlar for PPT grunnskolen.

Tilrådingsdelen: Saksbehandlar for PPT grunnskolen og saksbehandlar for PPT vgo i eit samarbeid. Dette gjeld både der vi har gjennomgåande tenesete og der vi har delt teneste. Merk: Ved nokre kontor kan dette i praksis vere same person.

Konklusjonane om spesialundervisning og omfang, innhald og organisering er basert på den kunnskap saksbehandlar for vgo har om vidaregåande opplæring, og om det omsøkte kurs søkjaren har som sitt førsteval.

Ved skolestart

skal skolen og PPT for vidaregåande opplæring gå igjennom alle søknadane om rett til spesialundervisning og sjå på om det er behov for ny tilråding/vedlegg til tilråding frå PPT vgo. PPT må saman med skolen kvalitetssikre den sakkunnige vurderinga, skolen tek endeleg avgjer om det er behov for ny tilråding. Nytt enkeltvedtak må følgje dersom det blir gjort endringar som vil påverke tidlegare enkeltvedtak.

Vurderingane på dette tidspunktet skal vere knytt til programfaget eleven er tatt inn til, gruppestorleik og samansetting av behov i gruppa, eventuell organisering i storgruppe i fellesfaga eller andre element som påverkar tilrådinga i den sakkunnige vurderinga. Dette er element som ein ikkje har fullgod kunnskap om ved søknadsfristen 1. februar.

**Møre og Romsdal
fylkeskommune**

Denne sakkunnige vurderinga er gått i gjennom av PPT for vidaregåande opplæring og den vidaregåande skolen eleven er tatt inn ved. Elevens behov i forhold til det utdanningsprogrammet eleven er tatt inn til og andre relevante forhold er vurdert.

Konklusjon:

- Denne sakkunnige vurderinga gjeld for vg1 og eventuelt i det vidare i opplæringsløpet.
- Det vil bli utarbeidd eit tillegg som saman med denne sakkunnige vurderinga gjeld for vg1 og eventuelt det vidare opplæringsløpet
- Det skal utarbeidast ei ny sakkunnig vurdering.

Skole:

Dato:

.....
Underskrift skoleleing

Mal 4 – 2

Mal for ordinær sakkunnig vurdering ved søking til vg2, vg3 og søknad om utvida rett til vidaregåande opplæring (mal 6 A skal følgje eventuell søknad om utvida rett som vedlegg)

Sakkunnig vurdering av behov for spesialundervisning i vidaregåande opplæring skoleåret /

Den sakkunnige instansen må sjå til at sakkunnig vurdering/dokumentasjon er i samsvar med lovføresegn i opplæringslova § 5-1 og § 5-3. Det blir også vist til opplæringslova § 5-5 og § 5-4

Namn	
Fødselsnr	

PPT har utarbeidd sakkunnig vurdering. Vurderinga er bygd på:

- Samtale med eleven
  - Samtale med kontaktlærer/faglærer/observasjon i gruppa
  - Kartleggingsprøver/testar
  - Opplysningar frå andre faginstansar
  - Anna
- Eleven/foreldra er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga; jmf. § 5-4 i Opplæringslova.
Denne vurderinga følgjer søknad til vg2 , vg3 , søknad om utvida rett etter § 3-1 i opplæringslova
Vedlagt følgjer vurdering av behov for utvida rett (mal 6)

1	Eleven sine sterke sider og særskilde utfordringar (lærevanskar/andre vanskar) og behov
2	Tiltak og vurdering av tiltak som har vore sett i verk i opplærings situasjonen
3	Vurdering av korleis eleven fungerer i opplærings situasjonen og utbytte av opplæringa
4	Vurdering av eleven sine moglegheiter til å få hjelp for vanskanane sine innafor det ordinære opplæringstilbodet
5	Vurdering av realistiske opplæringsmål for eleven (Husk vurdering av sluttkompetanse med eventuell tilråding om avvik frå nasjonal læreplan.)
6	Det blir rådd til følgjande opplæringstilbod (forsvarleg opplæringstilbod): - Innhald - Omfang - Organisering

7	Konklusjon med tilråding om rett til spesialundervisning/ikkje rett til spesialundervisning og usikre moment som kan påverke omfang og organisering når resultatet av inntaket er kjent.

Stad /dato:

.....
Sakkunnig instans/leiar

.....
Saksansvarleg

PPT kontor
PPT grunnskolen

Ikkje offentleg
Off.lov § 13, Fv.lov § 13

Mal 5

Sakkunnig vurdering knytt til søknad om inntak til særskilt prioritert utdanningsprogram på Vg1 i vidaregåande opplæring skoleåret /

Vedlegg til sakkunnig vurdering om behov for spesialundervisning etter § 5-3 i opplæringslova (Mal 4-1A)

Den sakkunnige instansen må sjå til at sakkunnig vurdering/dokumentasjon er i samsvar med forskrift til opplæringslova § 6-18 og § 6-20.

Namn	
Fødselsnummer	

1. Kva for vanskeområde i forskrift § 6-20 er behovet for spesialundervisning grunngitt i?

Det er ein føresetnad at punkta a,b og c i forskrift § 6-19 er grunngitt i sakkunnig vurdering om behov for spesialundervisning etter § 5-3 i opplæringslova (Mal 4).

2. Føresetnader og moglegheiter som søkjaren har for å meistre dei 3 utdanningsprogramma han eller ho har søkt.

3. Grunngeving for at den sakkunnige tilrår det særskilte utdanningsprogrammet.

4. Føresetnader for eventuelt å meistre andre utdanningsprogram enn det primært valde.

5. Utviklingsmoglegheiter i det særskilt prioriterte utdanningsprogrammet.

Opplæringslova § 3-1, femte ledd gir høve til utvida opplæringsrett dersom måla ikkje er nådd etter ordinær tid. Eleven kan da søkje fylkeskommunen om utvida opplæringsrett når han eller ho går i sitt 3 opplæringsår. Innan fylkeskommunen gjer vedtak om slik utvida rett, skal det ligge føre ny sakkunnig vurdering.

Eleven/ føresette er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga, jmf. § 5-4 i Opplæringslova.

Stad/ dato:

.....
Sakkunnig instans/ leiar

.....
Saksansvarleg

Sakkunnig vurdering ved søknad om utvida rett til vidaregåande opplæring for elevar med rett til spesialundervisning skoleåret /

Vedlegg til sakkunnig vurdering om behov for spesialundervisning etter § 5-3 i opplæringslova

Malen skal nyttast når det blir søkt om utvida rett i form av eit 4. eller 5. opplæringsår for elevar med rett til spesialundervisning.

Opplæringslova § 3-1 femte ledd seier: "Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på tegnspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter §3-12."

Namn	
Fødselsnummer	

1a Mål for vidaregåande opplæring som eleven ikkje har nådd i løpet av 1. termin på Vg 3 (sjå IOP med halvårsevaluering og andre relevante dokument)

2 a Vurder om måloppnåing er mogleg i løpet av 2. termin

3. Grunnge kvifor eleven vil ha utbyte av – og derfor treng eit år utvida rett (bruk eleven sin IOP og halvårsevaluering som utgangspunkt for grunngevinga).

Eleven/ føresette er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga, jmf. § 5-4 i Opplæringslova.

Stad/ dato:

.....
Sakkunnig instans/ leiar

.....
Saksansvarleg

Mal 6 B

**Sakkunnig vurdering ved søknad om utvida rett til vidaregåande opplæring
for elevar med rett til særskilt språkopplæring, rett til opplæring i og på
tegnspråk eller rett til opplæring i punktskrift, skoleåret /**

Malen skal nyttast når det blir søkt om utvida rett i form av eit 4. eller 5. opplæringsår og skal vere vedlegg til søknaden.

(Søknadsfrist 1. mars)

Opplæringslova § 3-1 femte ledd seier: "Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på tegnspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter §3-12.

- Elev med rett til særskilt språkopplæring
- Elev med rett til opplæring i og på tegnspråk
- Elev med rett til opplæring i punktskrift

Namn	
Fødselsnummer	

1. 1a Mål for vidaregåande opplæring som eleven ikkje har nådd i løpet av 1. termin i det 3. opplæringsåret

--

2. Vurder konsekvensar for eleven si måloppnåing dersom utvida rett etter tre år i vidaregåande opplæring ikkje blir i nnvilga.

--

3. Konklusjon og tilråding

--

- Eleven/ føresette er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga, jmf. § 5-4 i Opplæringslova.

Stad/ dato:

.....

Sakkunnig instans/ leiar

Saksansvarleg

Mal 6 C

Sakkunnig vurdering for elevar som søker om utvida rett til vidaregåande opplæring i form av utdanningsprogram/programområde over 2 år og som har full kompetanse som mål.

Opplæringslova § 3-1 femte ledd seier: "Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på tegnspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter §3-12.

NB Søknadsfristen er 1. desember .

- Elev med rett til særskilt språkopplæring
- Elev med rett til opplæring i og på tegnspråk
- Elev med rett til opplæring i punktskrift
- Elev med rett til spesialundervisning

Namn	
Fødselsnummer	

1. Vurder om eleven kan oppnå full kompetanse dersom det blir innvilga utdanningsprogram/programområde over 2 år. Vurderinga må vere knytt til skolen sin plan for opplæringa i desse 2 åra, eleven sine vanskar og behov og relevante dokument for den einskilde elev.

2. Konklusjon og tilråding

- Eleven/føresette er gjort kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga, jmf. § 5-4 i Opplæringslova.

Stad/ dato:

.....
Sakkunnig instans/ leiar

.....
Saksansvarleg

Møre og Romsdal
fylkeskommune

PPT vidaregåande opplæring
ved PPT for

Mal 7

Ikkje offentleg
Off.lov § 13, Fv.lov § 13

Sakkunnig vurdering knytt til behov for særskilt tilrettelagt tilbud i bedrift Skoleåret /

Vedlegg til søknad til Utdanningsdirektoratet om tilskot til lærebedrifter/opplæringskontor

Namn	
Fødselsnummer	

Søknaden gjeld:

- Tilskot til lærekandidat
 Tilskot til lærling på avvikande lærekontrakt/ordinær lærekontrakt

Kort beskriving av lærekandidaten/læringsen sine sterke sider, vanskar og behov:
Beskriving av nødvendige tiltak for at læringsen/lærekandidaten skal nå dei planlagde kompetansemåla for opplæring i bedrift: (Eksempelvis: Tett oppfølging /korte arbeidsøker/repetsjonar/ tempo/ osb.)
Eventuelle andre opplysningar:

- Kopi er sendt til elev/føresette, jf. opplæringslova § 5-4

Stad/ dato:

.....
Sakkunnig instans/ leiar

.....
Saksansvarleg

Rutinar for sakkunnig arbeid - november 2011

Sendt på E post 09.11.11 til:

Dei vidaregåande skolane (private og fylkeskommunale)
PPT kontora (alle)
Tøndergård skole
OT tenesta

Rutinar bygd på rundskriv 4 – 2009 “Rettt til inntak til vidaregåande opplæring og utvidet rett til vidaregåande opplæring m.v.” og delar av kapittel 6 i “Veilederen om spesialundervisning” (U.dir september 2009), samt presiseringar av tidlegare fylkeskommunale rutinar,

Sakkunnige vurderingar

- a) ved overgang grunnskole - vgo
- b) i det vidare opplæringsløpet.
- c) ved søknad om lærekontrakt/opplæringskontrakt

<p>a) Overgang gjennomgåande teneste Mal 4 -1A</p>	<p>Til 1. februar</p> <ul style="list-style-type: none"> - ”Kommunal PPT og fylkeskommunal PPT” utarbeidar sakkunnig vurdering for inntaket, for vedtak om rett til spesialundervisning og søknad om inntak til primært vald utdanningsprogram i eit samarbeid. - Ansvar for utgreiingsdelen i den sakkunnige vurderinga ligg hos sakshandsamarar knytt til grunnskolen. - Ansvar for søknad om inntak til primært vald utdanningsprogram (mal 5) ligg hos grunnskolen - Tilrådingdelen i den sakkunnige vurderinga skal utformast i eit samarbeid mellom sakshandsamar for grunnskolen (som kjenner søkjaren) og sakshandsamar for vidaregåande opplæring (som kjenner skolane og det vidaregåande opplæringsløpet). Det er opp til det einkilde PPT kontor v/leiar å bestemme korleis denne prosessen skal gjennomførast. Ved nokre kontor vil det i praksis vere same sakshandsamar som innehar kompetanse på begge områda. - Mal 4-1A har eit tillegg (side 2) ei presisering av den skisserte arbeidsdelinga og eit formular til bruk etter inntak ved overgang frå grunnskolen. Dette er viktig, viser også til punkt “Etter skolestart” i dette dokumentet.
<p>a) Overgang delt teneste Mal 4 – 1A</p>	<p>Til 1.februar</p> <ul style="list-style-type: none"> - PPT grunnskolen utformar utgreiingsdelen og har eit forslag til tilrådingdelen. Tilrådingdelen blir drøftet i eit samarbeidsmøte mellom kommunal PPT og PPT for vgo. PPT grunnskolen ferdigstiller dokumentet og sender det til avgivarskole som før.

	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeidet blir slik: For Sula PPT og Giske PPT : Ålesund PPT For Sandøy PPT: Haram PPT For Sande/Vanylven PPT: Herøy PPT Kompetansepersone/rådgjevera knytt til PPT vgo og kontorleiar må vere til stades på desse møta. - Møta må avviklast medio januar - kontora må avtale seg imellom, leiar for Ålesund PPT, Haram PPT og Herøy PPT er ansvarleg for at møta blir avtalte. Dette er reine fagmøte i PPT - andre instansar er ikkje aktuelle. Sakene som skal drøftast er ikkje tilmeldt ny PPT og blir derfor å sjå på som NN saker. Det må bli sett av ein heil dag(ar?) slik at tidsbruken blir effektiv. - Grunnskolen PPT må ta ansvar for informasjonen i hver enkelt sak. PPT vgo må bidra med den kunnskapen de har om det vidaregående løpet (omfang, innhald og organisering).
<p>a) Overgang kvalitets-sikring etter inntak</p>	<p>Etter skolestart skal skolen og PPT for vidaregåande opplæring gå igjennom alle søknadane om rett til spesialundervisning og sjå på om det er behov for ny tilråding/vedlegg til tilråding frå PPT vgo. PPT må saman med skolen kvalitetssikre den sakkunnige vurderinga, skolen tek endeleg avgjer om det er behovet for ny tilråding. Mal 4-1A side 2 skal nyttast til denne kvalitetssikringa. Kvalitetssikringa ligg som ei fortsetjing av den sakkunnige vurderinga med avkryssing for avgjerda som er tatt. Vurderingane på dette tidspunktet skal ma vere knytt til programfaget eleven er tatt inn til, gruppestorleik og samansetting av behov i gruppa, eventuell organisering i storgruppe i fellesfaga eller andre element som påverkar tilrådinga i den sakkunnige vurderinga. Dette er element som ein ikkje har fullgod kunnskap om ved søknadsfristen 1. februar. Nytt enkeltvedtak må følgje dersom det er gjort endringar som vil påverke tidlegare enkeltvedtak (t.d.enkeltvedtak utforma etter primært inntak i mai/juni før skolestart). Ut over dette er det viktig å presisere at ny sakkunnig vurdering og nytt enkeltvedtak kan utformast når som helst i skoleåret dersom dette er nødvendig for eleven sitt læringsutbytte. For elevar som er innvilga rett til spesialundervisning, og som har tilhørt eit anna PPT kontor i grunnskolen eller tidlegar i vgo opplæringsløpet, kan A skjemaet med vedlegg overførast til nytt PPT kontor. Samtykke er gitt på A skjemaet. Skole og PPT kontor må bli einige om når dette er tenleg. Når det er behov for utgreiing og gjennomgang av eleven sitt læringsutbytte, organisering av opplæringa mm skal rutineane i Rutine og prosedyreheftet følgjast (Flytskjema, pedagogisk rapport, tilvising).</p>
<p>b) Det vidare opplæringsløpet</p>	<p>Ny vurdering - fornying av tidlegare vurderingar. Alltid ny sakkunnig vurdering</p> <ul style="list-style-type: none"> - ved overgang grunnskole – vgo og ved overgang til opplæringskontrakt der spesialundervisning blir vurdert som nødvendig (sjå punkt a). - når det blir søkt om spesialundervisning/PPT utgreiing for første gong - ved søknad om eit 4. opplæringsår og eit 5 opplæringsår etter § 3-1, femte ledd - ved omval/endra vanskebilete eller anna som fører til store endringar i behov, organisering og omfang av spesialundervisning

	<p>Tillegg til gjeldande sakkunnig vurdering er aktuelt når det dreier seg om</p> <ul style="list-style-type: none"> - mindre justeringar eller endra behov på bakgrunn av utvikling eller nye utgreiingar. <p>Det er ein føresetnad at slike saker blir drøfta i ressursteamet slik at skolen sitt behov for eit godt dokument med tanke på eit tydeleg enkeltvedtak blir tatt i vare.</p> <p>Forlenging av gjeldande sakkunnig vurdering</p> <p>Dersom ein elev følgjer eit planlagt opplæringsløp og har utbyte av spesialundervisninga med utgangspunkt i innhald, omfang og organisering, og dersom opplærings- og livssituasjonen er "forutsigbar" og stabil, kan den sakkunnige vurderinga gjelde for heile opplæringsløpet i vgo.</p> <p>Slik forlenging av sakkunnig vurdering bør likevel vere gjenstand for ein gjennomgang i ress. teamet ma med fokus på endring av fagplanane frå vg 1 til Vg 2/Vg3 og konsekvensar av dette for spesialundervisninga. (sjå også punkt om praktiske rutinar nederst i dette dokumentet)</p> <p>Skolen avgjer om det er behov for nye vurderingar.</p>
<p>Sakkunnige vurderingar-lærlingar (ekstra tilskot) og lære kandidat (ekstra tilskot og evt. spesialundervisning)</p>	<p>Rutinar</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1. februar- kopi av tidlegare sakkunnig vurdering til orientering (må vere merka med ” til orientering”) kan liggje ved søknadsskjemaet dersom dette er å sjå på som tenleg informasjon. Dersom bedrift er på plass før 1. februar kan sakkyndig vurdering knytt til ekstra tilskot (neste prikkpunkt) følgje med. - når avtale om opplæring i bedrift er på plass- må sakkyndig uttale knytt til eventuelt behov for særskilt tilrettelegging i bedrift/ekstra tilskot kome på plass (mal 7). - når opplæringsplan for lære kandidaten er utforma med konkrete opplæringsmål, må vurdering av eventuelt behov for spesialundervisning bli vurdert. Bedrifta/opplæringskontoret saman med lære kandidaten søker om spesialundervisning. PPT utarbeidar sakkyndig vurdering med utgangspunkt i kandidaten sine særlege behov og dei konkrete opplæringsmåla som er satt i opplæringsplanen, - Utdanningsavdelinga utarbeidar enkeltvedtak. Spesialundervisninga skal nedfellast i ei individuell opplæringsplan (opplæringslova § 5-5) i tillegg til “hovudopplæringsplana”.
<p>Generelle praktiske rutinar</p>	<p>Tillegg til sakkunnige vurderingar skal alltid følgje den sakkunnige vurderinga tillegget byggjer på (stiftast saman). Forlenga sakkunnige vurderingar skal alltid ha ei påskrift (stempel/underskrift) som viser at skolen vurderer den som god nok i det vidare løpet til eleven.</p> <p>Det er skolen/innsøkjande instans som skal sende søknaden om inntak med rett til spesialundervisning med vedlegg (ma sakkunnig vurdering) til fylkeskommunen. Skolen og PPT må samarbeide om fastsetting av frister for informasjonsflyt frå skolen til PPT (A skjemaet - IOP/ halvårsvurdering) og frå PPT til skolen (sakkunnig vurdering).OT tenesta må arbeide i tråd med slike fristar så langt som råd.</p>

